

же да се каже най-общо, че това се осъществява в два плана: във вертикален-чрез движението от населеното пространство /селището/ към гората, планината, хайдушкото сборище, а това е движение от долу към горе, от ниското към високото в началото на хайдушкия годишен цикъл и обратно в неговия край. И вторият план-хоризонталният-движението на хайдутите в гората, планината, между хайдушките сборища, пещери, скривалища, места за явки с ятаците, къшли, места за засади и сражения. Тези два плана за усвояване на пространството в хайдушкия фолклор и превръщането му в хайдушко пространство са семантично обвързани, пряко и косвено, със селищната история и информацията, съхранена в нея като база на фолклорната история. Те се реализират конкретно във фолклорната история на селищата, в чийто район действат хайдути и особено на онези от тях, които са им родни места и имат „свои“ герои редом с много известните в регионален и общоетнически план. Така фолклорната история се насища с много образи, идеи и сюжети, включително и такива, които на пръв поглед са обикновени местни случки или банални иманярски истории, но обвързани с нейния контекст и със свое място във времето и пространството.

Пространството и неговите компоненти са основен „език“ във фолклорната история. Носители на определена историческа и културна информация са природни обекти, които сами по себе си са същинска география, но осмислени чрез културната система на селището започват да „говорят“ – камъни, скали, водоизточници, пещери, долове и т.н.⁵⁹ Със специфично присъствие в това отношение са онези обекти, които са загубили своята фактическа функционална културна стойност, но имат място в пространството именно заради съхраненото знание за тях, което се превръща в един от компонентите на възпроизвеждащата се по - нататък културно-историческа информация-надгробни могили, стари култови обекти, крепости, манастири, черкви.⁶⁰ Ето за този процес на усвояване, осмисляне и възпроизводство на съхранената информация за пространството и неговата организация отстрана на хайдушкия фолклор става дума тук като ба-